

"ПРЕЗИМЕ БУРСАЋ И ЊЕМУ СРОДНА И СЛИЧНА ПРЕЗИМЕНА"

аутори

Слободан Ђ. Бурсаћ

Владимир Н. Бурсаћ

Увод

Уводећи циклус предавања о пореклу породице Бурсаћ и значењу презимена Бурсаћ, удружење "Сабор Бурсаћа" жели да својим заинтересованим члановима пружи информације о овој за све Бурсаће занимљивој теми. Предавање припремљено за претходни 13.Сабор (одржан 2012.године) је обрадило 320 година породичне историје Бурсаћа, и покушало да објасни и наведе сва пресељавања породице Бурсаћ, као и да развије свест о несумњивом заједничком пореклу свих Бурсаћа. Настављајући, са истим циљем, за 14.Сабор Бурсаћа је припремљен овај приказ који обрађује сва сродна и слична презимена.

У сродна презимена спадају презимена за која је предањем и на друге начине утврђено да су истог порекла, тојест да су настала од презимена Бурсаћ. У овој групи су обрађена следећа презимена: Рађеновић, Зељковић, Танкосић, Радујко, Момчиловић, Баук, Шушиловић, Врањеш, Солонун, Чакармиш, Вученовић и Ђапан.

У слична презимена спадају она презимена која именом и обликом подсећају на презиме Бурсаћ, а веза са нашим презименом није позната или је делимично позната. У овој групи су обрађена следећа презимена: Бурсић, Бурзић, Буршић, Бурза, Бурзан, Бурзановић, Борозан.

Документована предања о пореклу Бурсаћа:

Документована су два предања, у којима су помиње породица Бурсаћ, у српској етнографској литератури.

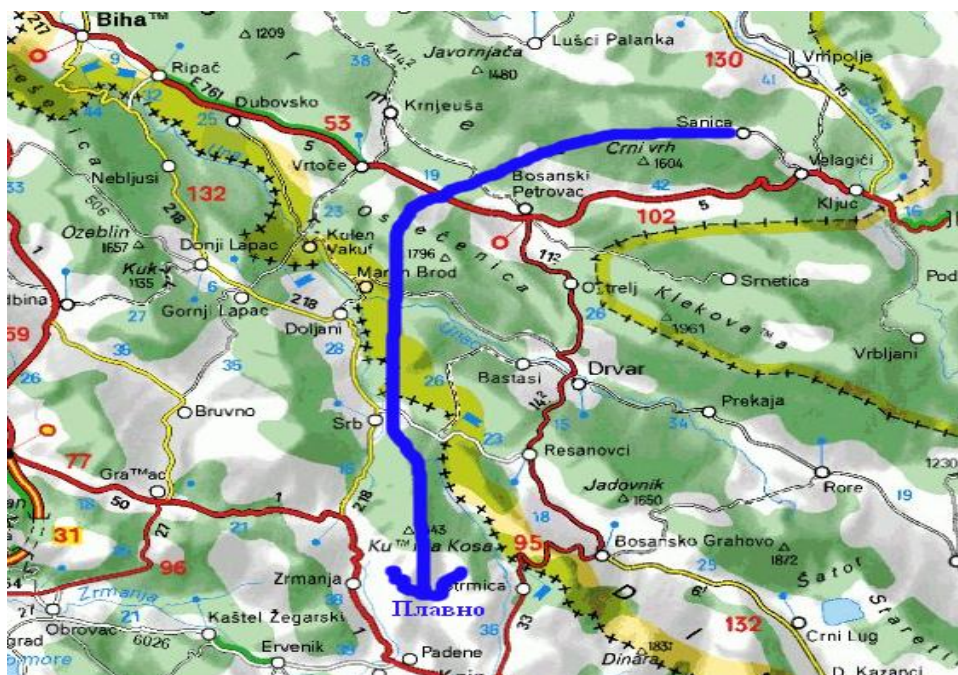
Прво предање је записао историчар Милан Карановић 1925.године у свом делу "Поуње у Босанској Крајини" и оно гласи: "...по казивању старца од 103.године, Петра Зељковића из Трубарског Вагана под Уилицом планином, једна су крв Бурсаћи, Рађеновићи, Зељковићи, Танкосићи, Радујке, Момчиловићи и Бауци. Старина им је из Санице са Змијања. Кренуло је пре 250 година (књига је написана 1925.године, оријентационо око 1692.године) 6 браће у Далмацију, кад је њом завладао млетачки дужд. Звали су се Бурсаћи. Најмлађега потомци задрже старо презиме (према старом српском обичају изворно презиме задржава најстарији брат). Од осталих се потомци прозову: Зељковићи по неком Зељки што је имао одвећ зелене очи; Радујке, Рађеновићи по Радујку и Рађену; Танкосићи по матери веле која је имала танке косе; Момчиловићи по Момчилу, а Бауци што им је предак био кратак. Свих тих има око Тронеђе и славе Ђурђевдан. Одатле су се расељавали по овој крајини."

Друго предање је записао историчар Петар Рађеновић 1933.године у свом делу "Унац" и оно гласи: "О старини и пореклу Бурсаћа и Танкосића причао ми је покојни Симо-Симић Танкосић из Дугопоља у Лици овако (имао 80 година, рођен око 1853): Наши се стари звали некада Мрњавчевићи. Доселе однекуда издалека у Далмацију њих 4 брата: Момчило, Бурсе,

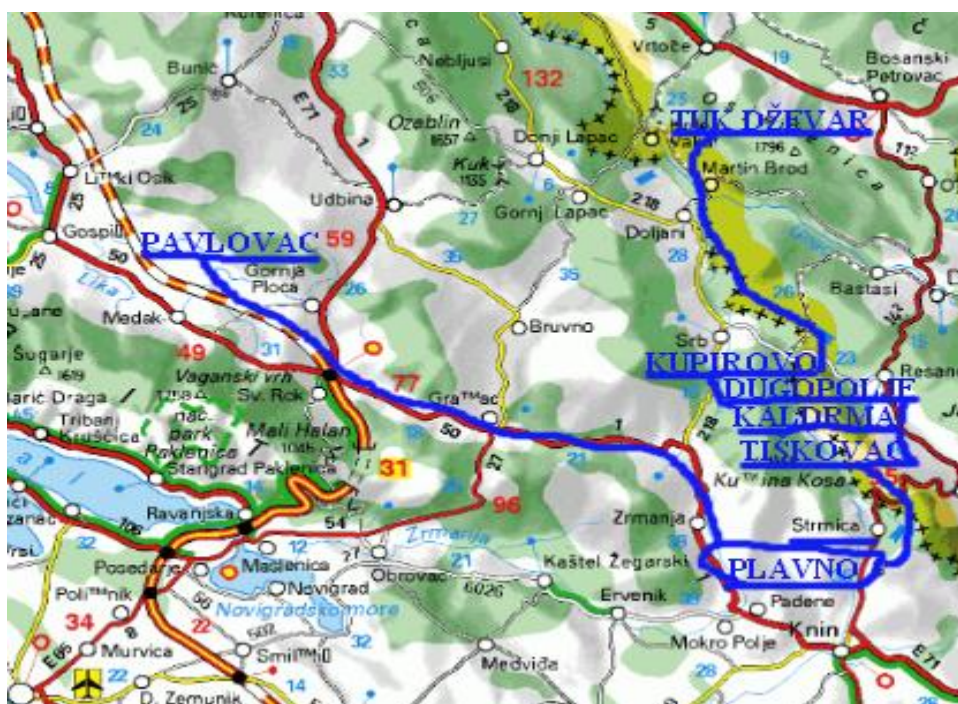
Врањеш и још један, не може да ми налети на језик, како му би име. Од њих постала четири племена: Момчиловићи, Бурсаћи, Врањеш и оно четврто племе. Од Бурсаћа су Танкосићи и Зељковићи. Танкосићи прозвани по матери Танкокоси-била танких коса. Зељковићи по оцу Зељку-био зелених очију."

Пажљивом анализом ова два предања дошли смо до закључка да су овде описана два догађаја која су се одиграла у различито време:

1. пресељење са подручја Санице у Плавно у Далмацији које се догодило 1692.године које је покренуло и Бурсаће. Огранци Бурсаћа са надимцима Рађеновић, Момчиловић, Врањеш, Шушиловић, Баук, Зељковић, Танкосић итд. настали су тек у Плавну, а приликом расељавања ови надимци у Лици и Босанској Крајини прелазе у функцију презимена.

2. постепено расељавање из Плавна назад ка Тromeђи и одатле ка Босанској Крајини и Лици, што се дешавало од друге половине 18.века све до краја 19.века. Породице које се расељавају су огранци рода Бурсаћа, односно Бурсаћ им је старо презиме (Зељковић, Радујко, Танкосић, Баук, Рађеновић...)

СРОДНА ПРЕЗИМЕНА

Бурсаћи и њима сродна презимена су огранци бројног крајишког рода који слави Св.Ђорђа

Момчиловић: слава Ђурђевдан.

У Далмацији нису забележени. Много више су заступљени у Лици, одакле су се иселјавали у Крајину.

Забележени у следећим местима:

Доњи Косињ у Лици,

Ребић код Удбине (1712.године)

Курјак код Удбине (1712.године)

Пишаћ у Крбавском пољу у Лици

Менић код Језерског у Цазинској крајини,

Бихаћ (део града Ићизар)

Пркоси код Дрвара, Крњеуша код Врточа.

Врањеш: слава Ђурђевдан

Врањеша има по цијелој северозападној Босни а има и велики број породица са другим презименима које воде порекло од Врањеша, а узели су друго презиме. Центар Врањеша у Поуњу је било село Врановина (Врањешки до) у околини Крњеуше. Они су пореклом са Змијања и верије се да су тамо живели још у првој половини 16.века. Забележен је 1541.године у селу Љиљановац (брдо у селу Стричићи) Врањеш Дудак. Постоји и група Врањеша/Вранеша са крсном славом Никољдан, пореклом су од "влаха" Крстића~Кристића из околине средњовековног српског града Крушевац, данас село Крушево код Мостара у Херцеговини.

Забележени у следећим местима:

Висућ код Удбине , 3 к. 1712.г,

Смољана у Бравском пољу, на Огумачи, Капљув у Бравском пољу

Војевац близу Крупе, Алајбегов Дубовик код Хашана, Хргар код Бихаћа

Доњи Петровићи код Крупе, Велика Рујишка код Крупе

Врановина код Крњеуше, засеок Раковица , засеок Врањешки до

Доње Ратково, Дујаковци, Кадина Вода и Стричићи на Змијању

Камен у Гламочком пољу

Рађеновић: слава Ђурђевдан

Забележена су три њихова предања. Једно помиње кнеза Рађена у Каранском роду од којег су Рађеновићи (Војновићи, Карани/Карановићи и Грубише/Грубишићи/Грубјешаћи су пореклом од Војновића са Поповог Поља код Требиња у Херцеговини, крсна слава им је Ђурђевдан). По другом предању , доселили су Рађеновићи на Тронеђу из Санице, из села Будеља у Саничкој жупи, крајем 17.века. Старјешини им било име Раде-Рађен (најпоштованији Бурсаћ). Брат му Радујко насели у исто време у Тишковац . (Презиме Радујко је настало како је то већ напред наведено тек крајем 18. века те Рађен и Радујко нису могли бити браћа). Треће предање каже да су се Рађеновићи на Тронеђу доселили овамо из Далмације, и оно памти само последњи период, тојест најмлађе је.

Живо предање о кнезу Рађену и о месту Будељ у Саници, указује на порекло овог рода и његову старост, али помен брата Радујка који досељава у Тишковац (насељен 1792. године) и то што презиме у Далмацији у том облику није забележено, указују да би оно могло бити изведено од Бурсаћ, а да су кнез Рађен и Радујко били Бурсаћи, али да нису били браћа. У Далмацији Рађеновићи нису забележени, али Рађена има у Жагровићу (св.Ђорђе), Кистањама, Отишићу (св.Јован) и Орлићу (св.Никола)

Центар Рађеновића у Поуњу је била Рађеновића Жупа у селу Босански Осредци у Унцу.

Забележени у следећим местима:

Јошани у Крбавском пољу, (1701.г), Штикада код Грачаца у Лици, (после 1712.године)

Срб, Нетека, Суваја и Бротња, Бусије између Бјелаја и Врточа,

Крупа, Бадњевића Врањска између Крупе и Малог радића

Градина у Цазинској Крајини, Осредак код Цазина, Велика Рујишка код Крупе

Дрвар-град у Унцу, Мало Очијево у Унцу, Беглуци у Унцу, Осредци у Унцу (Босански Осредци)

Српска Саница у Саничкој Жупи, Горња Саница у Саничкој Жупи, Рисовац код Крњеуше.

Зељковић: слава Ђурђевдан

Једно забележено предање прича да су Зељковићи пореклом из Санице (срез Кључ). Пре него што су доселили у Трубар, провели су неко времена у Плавну у Далмацији. Ово презиме је несумњиво настало од Зељка Бурсаћа (особа зелених очију). Презиме није забележено у Далмацији. Скоро сви Зељковићи славе Ђурђевдан, мањи број породица је славу променио (Св.Стефан, Св.Лука, Св.Илија, Часне вериге, Св.Јован Крститељ).

Забележени у следећим местима:

Дугопоље у Лици (населили се 1792.г)

Шиповљани, Бастаси, Трнинића брег и Ваган Трубарски у Унцу. Палучци код Мартин-Брода,

Крупа на Уни, Перна, Пишталине код Перне, Врело код Бихаћа,

Оштра Лука код Санског Моста, Гомионица, Рекавице и Бања Лука,

Герзово, Пецка и Медна код Мркоњић града

Гламоч град у Гламочком пољу, муслимани староседеоци (од средине 18.века)

Хасићи у Гламочком пољу, муслимани (од средине 18.века)

Танкосић: слава Ђурђевдан

Предање бележи да су Танкосићи прозвани по матери Танкокоси Бурсаћ -била танких (ретких) коса. Ово презиме је несумњиво изведено од презимена Бурсаћ, односно старо презиме Танкосића је Бурсаћ. Ово презиме није забележено у Далмацији.

Забележени у следећим местима:

Дугопоље у Лици (населили се 1792.г)

Крупа на Уни, Рујница код Бихаћа, Језерско у Цазинској крајини, доселили пре Латаса са Тронеђе, где су се звали Бурсаћи, Љусина код Језерског у Цазинској крајини, Подвран код Крупе,

Велико Очијево у Унцу, Бастаси у Унцу, Мало Очијево у Унцу, Трубар у Унцу

Баук: слава Ђурђевдан

Петар Рађеновић је забележио следеће предање 1933.г: "праотац данашњих Баука негдје тамо у 4.кољену у натраг био штрк (дугоног, кракат) на ногама. Када му је дошао дјед (материн отац) из Плавна у Далмацији, па га први пут видио, у кући Бурсаћа, још као дијете при сиси, видећи колике су му ноге, узвикне: "Виде га све једно ка драги баук". Од тада се то дијете прозове Бауком, па и његово потомство све до данас носи то име. Ово презиме је несумњиво изведено од презимена Бурсаћ, односно старо презиме Баука је Бурсаћ. Ово презиме није забележено у Лици. У Далмацији је презиме забележено у месту Пучишћа на Брачу од 1799.године где су дошли из Рогознице код Омиша. Презиме се помиње у 16.веку у Перасту, а у 18.веку као муслиманска породица у Никшићу (опевана у епу "Смрт Смаил аге Ченгића").

Забележени у следећим местима:

Тишковац, Шиповљани у Унцу, Доње Врточе у Унцу, Трубар у Унцу

Шушиловић: слава Ђурђевдан

Предање говори да су Шушиловићи од Бурсаћа. У Трубар су дошли из Плавна од рода Бурсаћа, и да су име добили по неком Шушилу. Ово презиме је несумњиво изведено од имена Шушила Бурсаћа, а само презиме Шушиловић није забележено у Далмацији и Лици. Постоји и једно предање које ово презиме везује за други бројни крајишки род који слави св.Ђорђа, Мудринић-Марјановић-Мајкић (Кнежевићи), пореклом са Змијања, али ове породице (Мудринићи, Марјановићи и Мајкићи) не доводе себе у везу са Шушиловићима).

Забележени у следећим местима:

Врело код Острожца, Љусина у Цазинској крајини, Пишталине у Цазинској крајини, Трубар у Унцу

Радујко: слава Ђурђевдан

Предање помиње да су добили име по родоначелнику Радујку који је био од Бурсаћа. Друго предање помиње Радујка као брата кнеза Рађена, а да се населио у Тишковац. Ово презиме је несумњиво изведено од презимена Бурсаћ, односно старо презиме Радујки је Бурсаћ. Ово презиме није забележено у Далмацији ни у Лици. Презиме Радујко је настало како је то већ напред наведено тек крајем 18. века те Рађен и Радујко нису могли бити браћа., и, свима је крсна слава Ђурђевдан).

Забележени у следећим местима:

Ведропоље у Бјелају, Јасеновац у Бравском пољу, Поткалиње између Крупе и Хашана Тишковац, Стари Мајдан код Санског Моста

Огранци Радујка су породица Чакармиш (значење Шаренко) у Доњем Тишковцу

Огранци Радујка су породица Вученовић у селу Кришковци код Лакташа, Бања Лука

Огранци Радујка су породица Ћапан (значење Скакавац) у селу Влашковци код Босанске Дубице

Све три породице славе Ђурђевдан

Соломун: слава Ђурђевдан

Предање је 1925.г забележио Петар Рађеновић: "око 1825. доселили испод Исјека у Грахову у Бравски Ваганац. Звали се Бурсаћ. Један од њихових старих догонио со из Далмације, па га прозваше Соло, а потомке Соломун. Ово презиме није забележено у Далмацији ни у Лици

Забележени у следећим местима:

Бравски Ваганац, Јасеновац и Јањила у Бравском пољу, Смољана код Босанског Петровца, Козиброд и Унчани код Двора на Уни, Мајур код Костајнице, Карловац, Копривница, Лудбрег, Винковци, Загреб.

СЛИЧНА ПРЕЗИМЕНА

Бурсић:

Први помен овог презимена је 07.јануара 1390.године када се у дубровачком залеђу помиње Твртко Бурсић.

Други помен овог презимена је маја 1437.године када се Мароје Бурсић помиње у једном уговору који је везан за подручје Паштровића (залеђе од Бечића до Петровца на мору).

Трећи помен овог презимена је 1740.године када се у попису Бечкерека (Зрењанин) помиње Петар Бурсић рођен 1703.године.

Породица Бурсић и данас живи у Зрењанину, одакле су се селили у Меленце и Пећинце. Слава им је Свети Јован. Не знају одакле су.

Треба поменути и село Бурсићи које се налази у околини Вишеграда, са леве обале Дрине око 5 км далеко од старог средњовековног града Бродара на Дрини. У њему нема презимена Бурсић, али становници су православни Срби.

Претпоставка је да је са Гојком Мрњавчевићем, који се као савезник Ђурђа Балшића, борио крајем 14. века против Турака на Дрини налазио и део Бурсића, па су они стационарани код Бродара источно од данашњег Вишеграда те по њима село и данас носи назив Бурсићи.

Вероватно је преостале Бурсиће у другој половини 16. века Мехмед-паша Соколовић преселио приликом изградње турског утврђења код данашњег Зрењанина. Разлог промене крсне славе је непознат.

Буршић

Први помен овог презимена је 25.06.1544.године када се 23 породице из Зрмање у Лици досељавају у села Прилишће и Росопјаник (десна обала Купе, западно од Карловца). Помињу се као "Власи московске вере". Ово становништво је покатоличено већ око 1650.године.

Други помен овог презимена је 1756.г када су у селу Турањ код Задра пописани Буршићи.

Буршић је презиме данас католичког становништва у Истри. Буршићи су део села Крница које се налази у општини Марчана, са леве стране пута Ријека-Пула и са западне стране (десна обала) реке Раше и Рашког залива.

Становништво села Крница потиче из Далмације (делом пореклом из села Крњице код Вирпазара на Скадарском језеру), прецизније са Динаре и њене околине и досељено је у Истру у 17.веку због куге на континенту.

Претпоставка је да су Бурсићи из дубровачког залеђа делом исељени са другим породицама средином 17. века бродовима у Истру, или су копненим путем преко Горског котара стигли у Истру.

Слово ~ с, у појединим деловима Приморја и Далмације изговарано је ~ ш. Примери: презиме Бурсић ~ Буршић, презиме Суша ~ Шуша, сушити ~ шушити, скале~шкале~ мердевине, сврака/шврака, презиме Скалац~Шкалац~Шкалац, скути~шкути, онај који је папи уз скуте тј. католик ~ презиме Шкутор, сједи~шједи, сукало~лажов~презиме Шукало, строка~штрока~прљавштина итд.

Бурзић

Муслиманска породица Бурзић је забележена 1925. године у Цазинској крајини у следећим насељима:

Кулен Вакуф, Варошка Ријека, Мразовац, Бихаћ, Цазин, Острожац, Стијена

Центри расељавања Бурзића су били град Бужим (освојен 1576.г од Ферхат бега

Соколовића), Острожац (освојен 1579.г од Ферхат бега Соколовића) и Кулен Вакуф (насељен крајем 17.века избеглим муслиманима из Лике и Цазинске крајине)

Бурза

Ово презиме је забележено у селу Радучић у Книнској Крајини, око 1920.г. Биле су три куће, слава Никољдан. Интересантно је да је Бурза надимак огранка Пуача из истог села.

Интересантно је да породица Паравиња из Мушковаца у Далмацији има породични надимак Бурзе (крсна слава Паравиња је Јовањдан - бавили се трговином и продајом пољопривредних производа код Паравије - део Задра). Могуће је да су они остатак муслиманских Бурзића који се нису вратили у Босну после губитка Лике и Далмације.

Бурзан и Бурзановић

Ова два презимена потичу из села Горња Дражевина у Љешанској нахији одакле су се раселили по околним селима и Подгорици. Данас их има у панчеву, Београду и Суботици. Бурзани славе Ђурђиц (16.новембар) а Бурзановићи Ђурђевдан. Бурзан је старија верзија презимена, а Бурзановић је настала касније.

Ђурђиц је честа слава становништва цинцарског порекла, који тргујући по доласку из правца Москопоља, Јањине, Мецова итд. почињу да се изјашњавају као Срби и славећи крсну славу уместо имендана. Један део породице узима другу крсну славу, да би се могли посећивати. Интересантно је да се село Горња Дражевина налази под врхом Бусовник, а једина црква св.Ђорђа у близини је у селу Бери.

Борозан/Боросан

Центар овог презимена је село Боково у општини Цетиње, у Ријечкој нахији. Пореклом су Радивојевићи. Одатле су доселили у село Фармаци у Љешанској нахији. Данас их има у Београду, Панчеву, Купинику код Пландишта и Ковачици. Слава је Спасовдан. Реч борозан на турском језику значи трубач у војсци.

Кориштени извори:

- "Поуње у Босанској Крајини" Милан Карановић, 1925.година.
"Унац" Петар Рађеновић, 1933-1934.година (објављено 1940.)
"Купрешко, Вуковско, Равно и Гламочко поље" Боривоје Ж. Милојевић, 1923.г:
"Села парохије Крњеуше у Босни", Петар Рађеновић, 1923.године
"Прилог проучавању становништва Змијања", Мирослав Нишкановић, 1979.г.
"Насеља и сеобе у Лици" Стјепан Павичић,
"Презимена Срба у Босни ", Ђорђе Јањатовић, Сомбор, 1993. (стање 1882.године)
"Гламоч ~ насеља и становништво", Душан Миланов Никић, Сарајево 1989. г.
"Саничка жупа", Милан Карановић, Београд 1930. г.
"Тронежа", Ђуро-Ђујан Јарић, Босанско Грахово 1981.
"Породице далматинских Срба", Александар Бачко, Београд 2008.г
"Порекло и настанак презимена Бурсаћ", Слободан Бурсаћ, 2000. г.
"Книнска крајина,насеља и порекло становништва", Прота Саво Накићеновић, Београд, 1999.
"Српске породице војводства Светог саве", Новак Мандић Студо, Гацко 2000.г
"Книнска крајина" прота Саво Накићеновић, репринт 1999.г
"Карловачко владичанство", Манојло Грбић
"Попис становништва и земље у околини Задра из 1756.године", Глигор Станојевић, Београд 1988.г
"Помени црногорских племена у которским споменицима 14-16.век, књига 1, Цетиње, 1963.године, Ристо Ковијанић, Историјски институт СР Црне Горе
"Насеља и поријекло становништва на отоку Брачу" Андре Јутронић, Загреб,1950.